TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. spalio 14 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Žemės ūkis – Bendra žemės ūkio politika – Tiesioginės paramos schemos – Bendrosios taisyklės – Bendrosios išmokos schema – Reglamentas (EB) Nr. 1120/2009 – 2 straipsnio c punktas – Sąvoka „daugiametės ganyklos“ – Sėjomaina – Periodiškai vykstantis natūralus pievų ir ganyklų, esančių specialioje gamtos apsaugos teritorijoje, užliejimas“

Byloje C-373/20

dėl *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie* (Ščecino vaivadijos administracinis teismas, Lenkija) 2020 m. birželio 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. rugpjūčio 6 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

**A. M.**

prieš

**Dyrektor Z. Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa**

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro septintosios kolegijos pirmininko pareigas einanti šeštosios kolegijos pirmininkė I. Ziemele (pranešėja), teisėjai P. G. Xuereb ir A. Kumin,

generalinis advokatas E. Tanchev,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– A. M., atstovaujančio sau pačiam,

– *Dyrektor Z. Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa*, atstovaujamo *radca prawny* J. Goc-Celuch,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

* Proceso kalba: lenkų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos M. Kaduczak ir A. Saukos,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

**Sprendimą**

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2009 m. spalio 29 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1120/2009, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, III antraštinėje dalyje numatytos bendrosios išmokos schemos taikymo taisyklės (OL L 316, 2009, p. 1), 2 straipsnio c punkto išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ūkininko A. M. ir *Dyrektor Z. Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa* (Žemės ūkio restruktūrizavimo ir modernizavimo agentūros regioninio departamento direktorius Z.) ginčą dėl Z. sprendimo atsisakyti ūkininkui A. M. išmokėti tam tikras agrarinės aplinkosaugos išmokas ir įpareigoti jį grąžinti pagal šią schemą jau gautas sumas, motyvuojant tuo, kad šis ūkininkas taikė sėjomainą po to, kai žemės plotai, laikomi „daugiametėmis ganyklomis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punktą, buvo apsemti vandeniu arba užlieti.

## Teisinis pagrindas

### *Sąjungos teisė*

### *Reglamentas Nr. 1698/2005*

3 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai (OL L 277, 2005, p. 1), iš dalies pakeisto 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 74/2009 (OL L 30, 2009, p. 100) (toliau – Reglamentas Nr. 1698/2005), 50a straipsnio „Pagrindiniai reikalavimai“ 1 dalyje nurodyta:

„Išmokas pagal 36 straipsnio a punkto i–v papunkčius ir 36 straipsnio b punkto i, iv ir v papunkčius gaunantis paramos gavėjas visoje valdoje laikosi teisės aktais nustatytų valdymo ir geros agrarinės bei aplinkosauginės būklės reikalavimų, numatytų [2009 m. sausio 19 d. Reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiančio Reglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006, (EB) Nr. 378/2007 ir panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 (OL L 30, 2009, p. 16)], 5 ir 6 straipsniuose bei II ir III prieduose.“

4 Reglamentas Nr. 1698/2005 buvo panaikintas 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis (OL L 347, 2013, p. 487).

### *Reglamentas Nr. 73/2009*

5 Reglamento Nr. 73/2009 7 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Daugiamečių ganyklų teigiamas poveikis aplinkai buvo pripažintas [2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1782/2003, nustatančiame bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančiame tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies pakeičiančiame reglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94, (EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001 (OL L 270, 2003, p. 1)]. Reikėtų toliau laikytis šiame reglamente numatytų priemonių, kuriomis skatinama išlaikyti esamas daugiametes ganyklas, ir taip užtikrinti, kad jos nebūtų masiškai paverčiamos ariamąja žeme.“

6 Reglamento Nr. 73/2009 4–6 straipsniai yra jo II antraštinės dalies „Bendrosios nuostatos dėl tiesioginių išmokų“ 1 skyriuje „Kompleksinis paramos susiejimas“; juose įtvirtinti reikalavimai, kurių turi laikytis tiesiogines išmokas gaunantis ūkininkas.

7 Reglamento Nr. 73/2009 II priede „4 ir 5 straipsniuose nurodyti teisės aktuose nustatyti valdymo reikalavimai“, be kita ko, minima 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992, p. 7).

8 Šio reglamento III priede „6 straipsnyje nurodyta gera agrarinė ir aplinkosaugos būklė“, kiek tai susiję su minimaliu priežiūros lygiu, be kita ko, numatyta būtinybė išsaugoti kraštovaizdžio ypatumus, įskaitant gyvatvores, tvenkinius, griovius, medžių eiles (grupėmis ar atskirai), taip pat laukų ribas.

9 Reglamentas Nr. 73/2009 panaikintas 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės (OL L 347, 2013, p. 608).

### *Reglamentas Nr. 1120/2009*

10 Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnyje „Apibrėžtys“ nustatyta:

„Reglamento [Nr. 73/2009] III antraštinėje dalyje ir šiame reglamente vartojamos šios apibrėžtys:

<…>

c) daugiametė ganykla – žemė, kurioje natūraliai (t. y. nesėjama) arba specialiai auginama (t. y. pasėta) auga žolė ar kitokie žoliniai pašarai ir kuri penkerius ar daugiau metų nebuvo įtraukta į valdos sėjomainą, išskyrus <…> atidėtus plotus; šioje apibrėžtyje žolė ar kitas žolinis pašaras – tai visi žoliniai augalai, kurie paprastai auga natūraliose ganyklose arba paprastai valstybėse narėse įtraukiami į sėklų mišinius ganykloms ar lankoms (nepaisant to, ar jos skirtos ganomiems gyvūnams). Valstybės narės gali įtraukti I priede išvardytus pasėlius;

<…>“

11 Reglamentas Nr. 1120/2009 panaikintas 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 639/2014, kuriuo papildomas Reglamentas Nr. 1307/2013 ir iš dalies keičiamas to reglamento X priedas (OL L 181, 2014, p. 1).

***Lenkijos teisė***

12 2007 m. kovo 7 d. *Ustawa o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013* (2007 m. kovo 7 d. Įstatymas dėl paramos kaimo plėtrai, panaudojant Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšas pagal 2007–2013 m. kaimo plėtros programą) 5 straipsnyje nustatyta:

„1. Programa įgyvendinama Lenkijos teritorijoje ir apima šias priemones:

<…>

14) agrarinės aplinkosaugos programa;

<…>“

13 Šio įstatymo 18a straipsnyje numatyta:

„Tais atvejais, kai parama skiriama laikantis kompleksinio paramos susiejimo taisyklių ir kriterijų, nurodytų <…> Reglamente [Nr. 73/2009] ir pagal šį reglamentą priimtose Sąjungos teisės nuostatose, „taisyklėmis ir kriterijais“ laikomi tie, kurie apibrėžti nuostatose dėl išmokų pagal tiesioginės paramos schemas.“

14 2013 m. kovo 13 d. *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013* (Žemės ūkio ir kaimo plėtros ministro potvarkis dėl išsamių finansinės paramos suteikimo pagal 2007–2013 m. kaimo plėtros programos priemonę „Agrarinės aplinkosaugos programa“ sąlygų ir tvarkos, toliau – Potvarkis dėl agrarinės aplinkosaugos) 1 straipsnis suformuluotas taip:

„Šiuo potvarkiu nustatomos pagal 2007–2013 m. kaimo plėtros programoje (toliau – programa) numatytą priemonę „agrarinės aplinkosaugos programa“ skiriamos finansinės paramos (toliau – agrarinės aplinkosaugos išmoka) suteikimo, pervedimo ir grąžinimo sąlygos ir procedūros, būtent:

<…>

5) būdas, kuriuo įvertinama kiekvieno pažeidimo, aptariamo [2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1122/2009, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu, moduliavimu ir integruota administravimo ir kontrolės sistema pagal tame reglamente numatytas ūkininkams skirtas tiesioginės paramos schemas, ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007 įgyvendinimo taisyklės, susijusios su kompleksiniu paramos susiejimu pagal vyno sektoriui numatytą paramos schemą (OL L 316, 2009, p. 65)] 54 straipsnio 1 dalies c punkte, svarba, <…>, kai nesilaikoma minimalių reikalavimų, susijusių su trąšų ir augalų apsaugos produktų naudojimu;

6) agrarinės aplinkosaugos išmokos sumažinimo procentinis dydis, atsižvelgiant į nustatyto pažeidimo svarbos įvertinimą, taip pat pažeidimų, kurie laikomi nedideliais, atvejai, kaip nurodyta [Reglamento Nr. 73/2009] 24 straipsnio 2 dalyje;

<…>“

15 Šio potvarkio 2 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Agrarinės aplinkosaugos išmoka skiriama ūkininkui, kaip jis suprantamas pagal Reglamento Nr. 73/2009 2 straipsnio a punktą, (toliau – ūkininkas) jeigu:

<…>

3) jis įgyvendina [Reglamento Nr. 1698/2005] 39 straipsnyje numatytą penkerių metų trukmės agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimą (toliau – agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimas), kuris pagal agrarinės apsaugos veiksmų planą apima griežtesnius reikalavimus nei konkrečiuose planuose ir jų variantuose numatyti pagrindiniai reikalavimai;

<…>“

16 Minėto potvarkio 4 straipsnyje nustatyta:

„1. Agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimas įgyvendinamas pagal vieną ar kelias iš šių priemonių:

<…>

2) 2 priemonė. Ekologinis ūkininkavimas;

3) 3 priemonė. Didelės daugiametės ganyklos;

<…>

2. Agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimus įgyvendinantis ūkininkas:

1) išlaiko minėtame ūkyje esančias ir agrarinės aplinkosaugos veiksmų plane nurodytas daugiametes ganyklas, kaip apibrėžta [Reglamento Nr. 1120/2009] 2 straipsnio c punkte (toliau – daugiametės ganyklos), taip pat minėtame ūkyje esančius ir agrarinės aplinkosaugos veiksmų plane nurodytus ūkio kraštovaizdžio elementus, nenaudojamus žemės ūkio reikmėms, kurie yra laukinių gyvūnų prieglobstis;

<…>“

17 To paties potvarkio 38 straipsnio 6 dalyje numatyta:

„Jei ūkininkas neišsaugo jokios daugiametės ganyklos arba žemės ūkio reikmėms nenaudojamo žemės ūkio kraštovaizdžio elemento, esančių ūkyje ir nurodytų agrarinės aplinkosaugos veiksmų plane, kaip tai suprantama pagal 4 straipsnio 2 dalies 1 punktą, tais metais, kai buvo nustatytas toks pažeidimas, šiam ūkininkui skirta agrarinės aplinkosaugos išmoka sumažinama 20 %.“

18 Potvarkio dėl agrarinės aplinkosaugos 3 priede „Atskirų priemonių ir jų variantų reikalavimai“ pateikiami šie paaiškinimai:

„<…>

II. 2 priemonė. Ekologinis ūkininkavimas

<…>

2) kai tuo pačiu metu toje pačioje žemės ūkio paskirties žemėje įgyvendinamas:

3 priemonė. Didelės daugiametės ganyklos – šienavimas laikantis III dalyje nustatytų atitinkamų terminų.

<…>

III. 3 priemonė. Didelės daugiametės ganyklos.

<…>

2. Papildomi reikalavimai šiai priemonei, kai šienaujamos daugiametės ganyklos:

<…>“

19 2005 m. liepos 27 d. *Rozporządzenie nr 14/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie Ińskiego Parku Krajobrazowego* (Vakarų pamario vaivadijos vaivados potvarkis Nr. 14/2005 dėl Inskio kraštovaizdžio parko) 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Parke draudžiamas:

<…>

8) vandens telkinių ir šlapžemių užpildymas, užpylimas ir pertvarkymas;

<…>“

20 2005 m. lapkričio 10 d. *Rozporządzenie nr 36/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie planu ochrony Ińskiego Parku Krajobrazowego* (2005 m. lapkričio 10 d. Vakarų pamario vaivadijos vaivados potvarkis Nr. 36/2005 dėl Inskio kraštovaizdžio parko apsaugos plano) 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Parko apsaugos tikslas – išsaugoti jo gamtines, istorines ir kultūrines vertybes, taip pat kraštovaizdžio ypatumus darnaus vystymosi sąlygomis, taip pat skleisti apie tai informaciją ir skatinti, visų pirma:

<…>

3) išsaugoti retas ir saugomas grybų, augalų ir gyvūnų rūšių populiacijas ir jų buveines, ypač laukinius paukščius ir jų buveines specialios paukščių apsaugos teritorijoje *Natura 2000 Ostoja Ińska PLB 320008*;

<…>

2. 1 dalyje nurodytų tikslų siekiama:

1) išsaugant, o sunaikintų ar sunykusių gamtinių objektų atveju – atkuriant:

<…>
c) laukuose, pakelėse ir vandens telkinių pakrantėse esančius miško želdinius, taip pat laukuose ar miškuose esančius tvenkinius;

<…>“

21 Šio potvarkio 3 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Siekiant įgyvendinti parko apsaugos tikslus, reikia nustatyti šias gamtines sąlygas:

<…>

4) parko zoną kerta Rega upės ir Inos upės baseinų vandenskyra, o beveik visa parko zona yra Inos upės baseino teritorijoje;

<…>

6) parke yra natūralių buveinių, priskiriamų prie Direktyvos [92/43] I priede išvardytų keturiolikos kategorijų;

<…>“

22 Minėto reglamento 4 straipsnyje nustatyta:

„Priemonių esamoms ir potencialioms vidaus ir išorės grėsmėms bei jų poveikiui pašalinti arba sumažinti nustatymas ir apibrėžimas pateikiamas toliau esančioje lentelėje:

<…>

„Priemonės grėsmėms ir jų poveikiui pašalinti arba sumažinti“:

<…>

13 – Agrarinės aplinkosaugos programų ir geros žemės ūkio praktikos kodekso įgyvendinimas <…> Laukuose, vandens telkiniuose ir kitoje natūralioje nedirbamoje žemėje esančių miško želdinių apsauga. „Buferinių“ zonų sukūrimas arba išplėtimas kaimynystėje:

vandens telkiniai, kurių plotis ne mažesnis kaip 20 m

<…>

21 – Naujų apsaugos nuo užliejimo įrenginių, naudojamų tik nusausinimo tikslais, nenumatymas. Vandens sulaikymo gerinimas lėtinant vandens tėkmę ją ribojančiais slenksčiais,

atsisakant melioracijos griovių priežiūros, <…> vandens tėkmės blokavimas drenažo įrenginiais laukuose esančioje nedirbamoje žemėje (tvenkiniuose, pelkynuose ir šlapžemėse).“

## Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

23 2009 m. ūkininkas A. M. pradėjo įgyvendinti penkerių metų trukmės (2009–2013 m.) agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimą pagal Potvarkio dėl agrarinės aplinkosaugos 2 priedo 2 priemonę (ekologinis ūkininkavimas) ir 3 priemonę (didelės daugiametės ganyklos). 2009–2011 m. laikotarpiu šis ūkininkas gavo išmokas už deklaruotus žemės plotus.

24 2012 m. ūkininkas paprašė sumažinti išmokų tikslais deklaruotą plotą, nes tas plotas buvo ilgai apsemtas vandeniu ir užlietas, todėl nebuvo įmanoma per nustatytus terminus nušienauti pievų ir ganyklų; dėl šios priežasties pirmos instancijos administracinė institucija jam skyrė sumažintą išmoką.

25 2013 m., t. y. referenciniais metais, dėl kurių kilo ginčas pagrindinėje byloje, A. M. pateikė agrarinės aplinkosaugos išmokų prašymą, jame pagal tas priemones deklaravo tuos pačius žemės plotus kaip 2009–2011 m. laikotarpiu; A. M. nurodė, kad 2012 m. deklaruoto ploto sumažinimas negali turėti įtakos 2013 m. deklaruojamam plotui, nes, pirma, jis nebuvo atsakingas už apsėmimą vandeniu ir užliejimą ir, antra, pievas ir ganyklas po nustatyto termino jis nušienavo. Iš tiesų minėti žemės plotai nušienauti 2012 m. spalio mėn.; tai patvirtino 2012 m. spalio 15 d. pirmosios instancijos administracinės institucijos atliktas patikrinimas.

26 Vis dėlto dėl pagrindinės bylos faktinių aplinkybių priimtame šeštajame sprendime pirmosios instancijos administracinė institucija nusprendė, kad žemės plotų, kurie buvo apsemti vandeniu ir užlieti, tęstinis naudojimas kaip daugiamečių ganyklų buvo nutrauktas ir kad, nors per palyginti trumpą laiką tuos žemės plotus vėl imta naudoti žemės ūkio produkcijai, jų nebegalima laikyti daugiametėmis ganyklomis, nes po to, kai daugiametėms ganykloms priskirti žemės plotai buvo apsemti vandeniu ir užlieti, A. M. taikė sėjomainą.

27 Kai antrosios instancijos administracinė institucija atmetė A. M. skundą, jis kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie* (Ščecino vaivadijos administracinis teismas, Lenkija), be kita ko, nurodydamas, kad pažeistas Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punktas.

28 Šis teismas pažymi, kad kyla abejonių dėl klausimo, ar daugiametės ganyklos praranda savo savybes ir tikslą, kai jose, kaip tai aiškina nacionalinės valdžios institucijos, taikoma sėjomaina, t. y. kai jos apsemiamos vandeniu arba užliejamos.

29 Tokiomis aplinkybėmis *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie* (Ščecino vaivadijos administracinis teismas, Lenkija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar nacionalinės institucijos teisingai supranta apibrėžtį „daugiametė ganykla“, pateiktą [Reglamento (EB) Nr. 1120/2009] 2 straipsnio c punkte, atsižvelgiant į tai, kad dėl specialios gamtos apsaugos zonoje („Natura 2000“, Inskio kraštovaizdžio parkas) esančių pievų ir ganyklų natūralaus periodinio apsėmimo vandeniu ir užliejimo ši žemė įtraukiama į sėjomainą ir dėl to nutrūksta penkerių metų (ar ilgesnis) sėjomainos netaikymo laikotarpis, o tai sudaro pagrindą

atimti iš ūkininko agrarinės aplinkosaugos išmokas arba jas apriboti, taip pat atsiranda kitų finansinių padarinių, susijusių su penkerių metų agrarinės aplinkosaugos programos įgyvendinimo laikotarpio nutraukimu?“

**Dėl prejudicinio klausimo**

30 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punktą reikia aiškinti taip: sąvoka „daugiametės ganyklos“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, neapima specialios apsaugos teritorijoje esančių pievų ar ganyklų, kurios periodiškai natūraliai apsemiamos vandeniu arba užliejamos, nes toks apsėmimas vandeniu arba užliejimas tuose žemės plotuose lemia „sėjomainą“, kaip ji suprantama pagal minėtą nuostatą.

31 Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punkte „daugiametė ganykla“ apibrėžiama kaip „žemė, kurioje natūraliai (t. y. nesėjama) arba specialiai auginama (t. y. pasėta) auga žolė ar kitokie žoliniai pašarai ir kuri penkerius ar daugiau metų nebuvo įtraukta į valdos sėjomainą, išskyrus <…> atidėtus plotus“.

32 Kaip matyti iš šios apibrėžties formuluotės, sąvoka „daugiametės ganyklos“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, taikoma tik tokiems žemės plotams, kurie atitinka dvi sąlygas: pirma, tie žemės plotai turi būti skirti žoliniams pašarams auginti; antra, minėti žemės plotai negali būti įtraukti į sėjomainos sistemą bent penkerius metus.

33 Šiuo atveju, kiek tai susiję su pirmąja sąlyga, neginčijama, kad aptariami žemės plotai skirti žoliniams pašarams auginti, todėl ši sąlyga tenkinama.

34 Dėl antrosios sąlygos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, ar galima manyti, kad periodiškai vykstantys natūralūs specialios apsaugos teritorijoje esančių pievų ir ganyklų apsėmimai vandeniu arba užliejimai lemia sėjomainą. Jeigu yra būtent taip, reikėtų manyti, kad Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punkte pateikta sąvoka „daugiametės ganyklos“ tų pievų ir ganyklų neapima.

35 Reikia pažymėti, kad sąvoka „sėjomaina“ nėra apibrėžta nei Reglamente Nr. 1120/2009, kuriame nustatomos išsamios Reglamento Nr. 73/2009 III antraštinėje dalyje numatytos bendrosios išmokos schemos taikymo taisyklės, nei Reglamente Nr. 73/2009.

36 Pagal suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą svarbu atsižvelgti ne tik į jos tekste vartojamų žodžių įprastą reikšmę, bet ir į jos kontekstą bei reglamentavimo, kurio dalis ji yra, tikslus (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 58 punktą ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Pelham ir kt.*, C-476/17, EU:C:2019:624, 28 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

37 Pirma, reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punkto tekste vartojama sąvoka „sėjomaina“ įprastai suprantama kaip žemės ūkio praktika, kai tame pačiame žemės plote viena po kitos tam tikrą laikotarpį auginami skirtingi pasėliai, siekiant išlaikyti žemės derlingumą ir sumažinti kenksmingų organizmų sukeliamą poveikį.

38 Negalima teigti, kad periodiškai vykstantys natūralūs pievų ir ganyklų apsėmimai vandeniu arba užliejimai, kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, *a fortiori*, kai jie yra trumpalaikiai, gali būti laikomi tokia „žemės ūkio praktika“, nes jie nepriklauso nuo atitinkamo ūkininko valios ir yra periodiškai vykstančių natūralių reiškinių, kurių dažnai negalima numatyti, rezultatas. Be to, tokie reiškiniai nelemia skirtingų „pasėlių“ tame pačiame žemės sklype sekos, nes pati sąvoka „pasėlis“ įprastai suvokiama kaip apimanti žemės dirbimą, siekiant auginti augalus.

39 Šiuo klausimu 2014 m. spalio 2 d. Sprendime *Grund* (C-47/13, EU:C:2014:2248, 33 punktas) Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad „sėjomaina“ pagal Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punktą yra tik tuomet, kai auginami ne žoliniai pašarai, o kitokios kultūros.

40 Tame sprendime Teisingumo Teismas taip pat priminė, kad priskiriant žemę prie „daugiametės ganyklos“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punktą, svarbu yra tikrasis atitinkamos žemės panaudojimas ar tikroji jos paskirtis. Tačiau tokiam kvalifikavimui neturi reikšmės žolės veislės pakeitimas arba naudotas technologinis procesas, kaip antai arimas arba skarifikacija su įsėjimu, taip pat augmenijos, dengiančios atitinkamą žemės ūkio paskirties plotą, rūšis (šiuo klausimu žr. 2014 m. spalio 2 d. Sprendimo *Grund*, C-47/13, EU:C:2014:2248, 35 punktą ir 2020 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Graikija / Komisija (Daugiametės ganyklos)*, C-797/18 P, EU:C:2020:340, 63 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

41 Kaip pabrėžia Lenkijos vyriausybė ir Europos Komisija, periodiškai vykstantis specialios apsaugos teritorijoje esančių žemės plotų natūralus apsėmimas vandeniu ar užliejimas iš esmės savaime neturi reikšmės, atitinkamą žemę priskiriant prie daugiamečių ganyklų, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą. Iš tiesų, nors tokie reiškiniai gali turėti įtakos šienavimo laikui, jie nekeičia šios žemės paskirties ir nelemia „sėjomainos“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punktą. Konkrečiai kalbant, jie niekaip nereiškia, kad kokiu nors techniniu būdu auginami „kiti pasėliai“.

42 Antra, tokį aiškinimą patvirtina atitinkamu reglamentavimu siekiami tikslai ir jo kontekstas.

43 Reglamento Nr. 73/2009 7 konstatuojamojoje dalyje nurodyta: kadangi daugiametės ganyklos daro teigiamą poveikį aplinkai, reikėtų patvirtinti priemones, skatinančias išlaikyti esamas daugiametes ganyklas, kad būtų išvengta masinio jų pavertimo ariamąja žeme (šiuo klausimu taip pat žr. 2014 m. spalio 2 d. Sprendimo *Grund*, C-47/13, EU:C:2014:2248, 36 punktą ir 2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Planes Bresco*, C-333/15 ir C-334/15, EU:C:2016:426, 45 punktą).

44 Tokios žemės nepripažinimas „daugiametėmis ganyklomis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punktą, vien dėl to, kad ji yra periodiškai natūraliai apsemiama vandeniu arba užliejama, prieštarautų tokio išlaikymo tikslui (pagal analogiją žr. 2014 m. spalio 2 d. Sprendimo *Grund*, C-47/13, EU:C:2014:2248, 38 punktą).

45 Teisingumo Teismas jau turėjo progą priminti, kad aplinkos apsauga, kuri yra vienas pagrindinių Europos Sąjungos tikslų, turi būti laikoma ir bendros žemės ūkio politikos tikslu; būtent ji yra vienas iš bendrosios išmokos schemos tikslų (2016 m. birželio 9 d. Sprendimo *Planes Bresco*, C-333/15 ir C-334/15, EU:C:2016:426, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

46 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžė, kad atitinkamos pievos ir ganyklos yra specialios apsaugos teritorijoje (*Natura 2000* teritorija; Inskio kraštovaizdžio parkas; natūralios buveinės, priskiriamos prie Direktyvos 92/43 I priede išvardytų keturiolikos kategorijų). Vadinasi, kaip pabrėžia Lenkijos vyriausybė, dėl šios aplinkybės aptariamai žemei taikomi keli apribojimai, kylantys iš teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

47 Nagrinėjamu atveju tarp šių apribojimų yra numatytieji Reglamento Nr. 1698/2005 50a straipsnio 1 dalyje, pagal kurią paramos gavėjas, gaunantis išmokas „Natura 2000“, visoje valdoje laikosi teisės aktais nustatytų valdymo ir geros agrarinės bei aplinkosauginės būklės reikalavimų, numatytų, be kita ko, Reglamento Nr. 73/2009 II ir III prieduose. Reglamento Nr. 73/2009 II priede, kiek tai susiję su jo 4 ir 5 straipsniuose nurodytais teisės aktais nustatytais valdymo reikalavimais, buvo numatyta pareiga laikytis Direktyvos 92/43 reikalavimų, o Reglamento Nr. 73/2009 III priede „6 straipsnyje nurodyta gera agrarinė ir aplinkosaugos būklė“ reikalaujama išsaugoti kraštovaizdžio ypatumus, įskaitant tam tikrais atvejais gyvatvorių, tvenkinių, griovių, medžių eilių išsaugojimą grupėmis ar atskirai, taip pat laukų ribų išsaugojimą.

48 Tokie reikalavimai taip pat kyla iš Vakarų pamario vaivadijos vaivados potvarkio Nr. 36/2005 dėl Inskio kraštovaizdžio parko apsaugos plano, kuriame nenumatyta naujų apsaugos nuo užliejimo įrenginių, naudojamų tik sausinimo tikslais, ir numatytas vandens sulaikymo pagerinimas, atsisakant melioravimo griovių priežiūros, ar vandens nutekėjimo blokavimas.

49 Žemės ūkio restruktūrizavimo ir modernizavimo agentūros regioninio departamento direktoriaus pateikiamas „sėjomainos“ sąvokos aiškinimas, pagal kurį ši sąvoka apima periodiškai vykstantį natūralų specialios apsaugos teritorijoje esančių žemės plotų apsėmimą vandeniu arba užliejimą, ir tokia žemė negali būti priskiriama prie „daugiamečių ganyklų“, todėl atitinkamai ūkininkai negali gauti už tokius plotus tiesioginių išmokų, nors laikėsi taikomų teisės aktuose nustatytų aplinkosaugos reikalavimų, pažeistų šio sprendimo 45 punkte primintą tikslą ir galėtų atgrasyti ūkininkus nuo specialios apsaugos teritorijoje esančių žemės plotų naudojimo daugiametėms ganykloms, nors tose teritorijose yra keliems Direktyvos 92/43 I priede išvardytiems natūralių buveinių tipams priskiriamų buveinių, leidžiančių išsaugoti laukinės faunos ir floros rūšių populiacijas.

50 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1120/2009 2 straipsnio c punktas aiškintinas taip: sąvoka „daugiametės ganyklos“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima specialios apsaugos teritorijoje esančias pievas ar ganyklas, kurios periodiškai natūraliai apsemiamos vandeniu arba užliejamos, nes toks apsėmimas vandeniu arba užliejimas tuose žemės plotuose nelemia „sėjomainos“, kaip ji suprantama pagal minėtą nuostatą.

## Dėl bylinėjimosi išlaidų

51 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

**2009 m. spalio 29 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1120/2009, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams, III antraštinėje dalyje numatytos bendrosios išmokos schemos taikymo taisyklės, 2 straipsnio c punktą reikia aiškinti taip: sąvoka „daugiametės ganyklos“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima specialios apsaugos teritorijoje esančias pievas ar ganyklas, kurios periodiškai natūraliai apsemiamos vandeniu arba užliejamos, nes toks apsėmimas vandeniu arba užliejimas tuose žemės plotuose nelemia „sėjomainos“, kaip ji suprantama pagal minėtą nuostatą.**

Parašai.